

УДК 336.745

Лазнева І.О.

*кандидат історичних наук, доцент,
Запорізький національний технічний університет*

Бренер А.В.

*студент
Запорізький національний технічний університет*

АНАЛІЗ ВИДІВ FOREX-ЮРИСДИКЦІЙ У КОНТЕКСТІ НЕОБХІДНОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ FOREX В УКРАЇНІ

THE ANALYSIS OF THE FOREX JURISDICTIONS TYPES IN THE CONTEXT OF THE NECESSITY OF UKRAINIAN FOREX MARKET REGULATION

АНОТАЦІЯ

У статті висвітлено питання про необхідність та важливість прийняття закону для регулювання діяльності форекс-дилерів в Україні. Обґрунтовано передумови прийняття зазначеного закону, а саме необхідність зближення законодавства України і законодавства Європейського Союзу, захист українських користувачів, що стають жертвами шахраїв, можливість поповнення доходу держави у вигляді податків. Авторами проаналізовано існуючий на даний момент законопроект, який буде регулювати форекс-діяльність в Україні. Представлено огляд основних світових форекс-юрисдикцій, зокрема методи регулювання в них, проаналізовано причини популярності деяких з них серед форекс-дилерів.

Ключові слова: форекс, ринок форекс, форекс-брокер, форекс-дилер, форекс-ліцензія, європейська ліцензія, офшорна ліцензія, форекс-діяльність, трейдер.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены вопросы необходимости и важности принятия закона для регулирования деятельности форекс-дилеров в Украине. Обоснованы предпосылки принятия данного закона, а именно необходимость сближения законодательства Украины и законодательства Европейского Союза, защита украинских пользователей, которые становятся жертвами мошенников, возможность пополнения дохода государства в виде налогов. Проанализирован существующий на данный момент законопроект, который будет регулировать форекс-деятельность в Украине. Представлен обзор основных мировых форекс-юрисдикций, в частности методы регулирования в них, проанализированы причины популярности некоторых из них среди форекс-дилеров.

Ключевые слова: форекс, рынок форекс, форекс-брокер, форекс-дилер, форекс-лицензия, европейская лицензия, офшорная лицензия, форекс-деятельность, трейдер.

ANNOTATION

The article discusses the need for and the importance of the adoption of the law for regulating Forex dealers in Ukraine. Grounded preconditions adoption of this law, namely the need for convergence of Ukrainian legislation and European Union law, the protection of Ukrainian people who are victims of scams, the ability to replenish the state income taxes. It analyzes existing at the moment the bill that will regulate the forex activity in Ukraine. A review of the world's major forex jurisdictions, in particular the methods of regulating them, analyzed the reasons for the popularity of some of them among the forex dealers.

Keywords: forex, forex market, forex broker, forex dealer, forex license European license, an offshore license, forex operations, the trader.

Постановка проблеми. Питання про активність та важливість регулювання діяльності форекс-дилерів в Україні на сьогоднішній день дуже активно обговорюється Верховною

Радою України. 29.12.2015 р. групою депутатів був розроблений та запропонований проект Закону України «Про діяльність форекс-дилерів» № 3672-1. Припускається, що Закон буде встановлювати основні правові та організаційні засади здійснення діяльності форекс-дилерів в Україні та спрямовуватися на забезпечення потреб державного бюджету, прав і законних інтересів громадян [1].

Законопроект було розроблено з метою запровадження європейських принципів та стандартів у правовому регулюванні діяльності форекс-дилерів в Україні, створення умов для розвитку саморегулюючих організацій форекс-дилерів та дієвого механізму захисту інтересів громадян України – клієнтів компаній, а також створення додаткових джерел наповнення Державного бюджету України та зменшення об'ємів неконтрольованого державою відтоку валюти за межі країни [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перспективам розвитку ринку форекс присвячено роботи багатьох зарубіжних та вітчизняних учених. Значний вклад до більш глибокого пізнання ринку форекс та закономірностей його функціонування зробили такі зарубіжні вчені, як: Дж.А. Френкель, Дж. Галлі, А. Джованніні, Ф. Джоріоном, Т.Д. Джетшко, Дж. Шевальє. Серед вітчизняних учених-економістів слід зазначити роботи Ю. Іванова, І. Морозова, А. Куликова, В. Сафонова, С. Суворова, Э. Найман, В. Максимова, К. Мирзіна, І. Монахова та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Слід зазначити, що в науковій літературі ще недостатньо розглянутими залишаються питання особливостей функціонування форекс-юрисдикції, зв'язок обраної форекс-брокером юрисдикції з його репутацією серед трейдерів та його місячним/річним оборотом.

Мета статті полягає в аналізі основних світових форекс-юрисдикцій, наявних методів регулювання в них; виявленні найбільш популярних форекс-юрисдикцій та причин їх популярності серед форекс-дилерів; окресленні стану

юридичної бази для регулювання форекс-діяльності в Україні на сьогоднішній день; виявленні шляхів покращання ефективності регулювання діяльності форекс-дилерів в Україні; розгляді нововведень, що впроваджуються урядом для захисту громадян від недобросовісних форекс-дилерів, що оперують на території України.

Виклад основного матеріалу дослідження. В англійських країнах під поняттям Forex, як правило, розуміють валютний ринок, це скорочення від словосполучення *foreign exchange*, що означає «іноземна валюта», «ринок іноземної валюти». У російсько-україномовних країнах термін Forex зазвичай використовують у більш вузькому сенсі – мається на увазі винятково спекулятивна торгівля валютою через комерційні банки або дилінгові центри, що ведеться з використанням «кредитного плеча», тобто маржинальна торгівля валютою.

За неофіційними даними, щоденний обсяг операцій на цьому ринку в 2015 р. становив приблизно 6 трильйонів доларів порівняно з 2013 р., коли цей показник, згідно з даними Всесвітнього банку міжнародних розрахунків, становив 5,3 трильйони доларів [2].

Ринок Forex – міжбанківський ринок обміну одних валют на інші, що формувався в 1971 р., коли міжнародна торгівля перейшла від фіксованих курсів валют до плаваючих. Це сукупність угод агентів валютного ринку по обміну обумовлених сум грошової одиниці однієї країни на валюту іншої за узгодженим курсом на певну дату. При обміну курс однієї валюти щодо іншої визначається співвідношенням попиту і пропозиції, тобто обмін, на який згодні обидві сторони [3, с. 25]. На відміну від фондового ринку, де не завжди можна зробити покупку або продаж цінних паперів у потрібний момент, на валютному ринку Forex постійно присутні готові покупці або продавці, що пояснює його високу ліквідність. Додатковим плюсом є розвинена інфраструктура [4, с. 377].

Forex-індустрія, на сьогоднішній день набула широкого поширення в усіх країнах. Світ форекс-сайтів стає все більш конкурентоспроможним і переважаним безкінечною кількістю форекс-дилерів. Незважаючи на це, галузь залишається надзвичайно привабливою для інвесторів, інсайдерів і підприємців.

Раніше відкриття власного брокерського форекс-сайту вимагало докладання чималих зусиль. Сьогодні ж є велика кількість існуючих торговельних платформ, наприклад MetaTrader, які розробляють та продають базу для майбутнього брокерського сайту, або ж є можливість звернутися за допомогою до вже існуючого на ринку Форекс сайту, який пропонує послуги White Label, що буквально означає «дочірній» сайт «під ключ». Форекс-брокеру залишається тільки визначитися з юрисдикцією, вибір якої залежить від його фінансового стану.

Дослідивши основні існуючі юрисдикції для форекс-діяльності, автори умовно поділили їх

на такі категорії: європейські ліцензії, спеціалізовані ліцензії, офшорні ліцензовані, офшорні не ліцензовані (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація існуючих форекс-юрисдикцій

Назва категорії	Форекс-юрисдикції
Європейські ліцензії	Великобританія (FCA), Кіпр (CySEC), Мальта (MFSA), Німеччина (Ba Fin), Латвія, Естонія, Болгарія
Спеціалізовані ліцензії	Австралія (ASIC), Сполучені Штати Америки (NFA), Японія (Japan FSC), Росія (CRFIN)
Офшорні ліцензовані	Беліз (IFSC), Британські Віргінські Острови (BVI FSC), Лабуан (Labuan FSA), Сейшельські острови (Seychelles FSA)
Офшорні не ліцензовані	Сент-Вінсент та Гренадіни (St. Vincent and the Grenadines FSA), Маршаллові Острови (the Marshall Islands FSA)

Джерело: складено авторами

Із прийняттям Закону України «Про діяльність форекс-дилерів» Україна буде відноситися до другої категорії.

В Європейському Союзі основним правовим актом у сфері регулювання фінансових послуг є Директива про ринки фінансових інструментів (MiFID – Markets in Financial Instruments Directive) [5]. Згідно з даною директивою, форекс-дилери вважаються інвестиційним компаніям. Такі компанії повинні виконувати низку обов'язкових вимог, таких як: отримання обов'язкового дозволу на ведення діяльності від регулюючого органу, вимога до мінімального уставного капіталу, вживання заходів щодо гарантування повернення коштів клієнтів у разі неплатоспроможності фірми, ведення обліку всіх проведених транзакцій та ін. До рекомендованих юрисдикцій MiFID відносяться: Кіпр, Мальта, Болгарія.

У Великобританії Forex-індустрія регулюється та ліцензується Управлінням з фінансового регулювання і нагляду FCA (Financial Conduct Authority) [6]. FCA був створений для забезпечення нормативно-правової бази діяльності всіх фінансових компаній та має регуляційні, слідчі і правоохоронні повноваження з метою забезпечення виконання встановлених статутних умов. FCA є незалежним органом, що підпорядкований тільки казначейству і парламенту Великобританії. У закріплені статутном обов'язки входить регулювання діяльності компаній, що надають послуги з обміну валюти, фінансових компанії та ринків фінансових послуг.

FCA ґрунтується на режимі саморегулювання, і на відміну від інших юрисдикцій в Європі, таких як Кіпр, Мальта та Болгарія, де вимоги до статутного капіталу відомі і чітко сформульовані, заявник ліцензії FCA повинен сам визначити розмір статутного капіталу і обґрунтувати, чому саме ця сума йому потрібна.

Ліцензія Великобританії належить до юрисдикції другого рівня, тобто менш вимогливі умови до початкового капіталу і більша лояльність до звітності, якщо порівнювати з ліцензіям Сполучених Штатів та Японії, які відносяться до юрисдикцій першого рівня за складністю отримання. Проте саме ліцензія FCA вважається найнадійнішою ліцензією в Європі.

CySEC (The Cyprus Securities and Exchange Commission) – це фінансовий регулюючий орган Республіки Кіпр, який також є частиною закону фінансової гармонізації Європейського MiFID [7]. Кіпр пропонує відмінні умови для форекс-брокерів та брокерів бінарних опціонів, більш того, це перша та єдина на сьогоднішній день юрисдикція, що регулює та ліцензує діяльність брокерів бінарних опціонів. Кіпр є найпопулярнішою європейською ліцензією завдяки своїй приналежності до Європейського Союзу та найнижчій ставці корпоративного податку в Європі, що становить 12,5%.

Зі стійким зростанням обсягу сфери інвестиційних послуг Мальта як частина ЄС стала бажаною юрисдикцією для форекс-компаній. Управління з фінансового регулювання Мальти MFSA (The Malta Financial Services Authority)

грає ключову роль у зростаючій сфері інвестиційних послуг, відповідає за видачу всіх фінансових ліцензій, включаючи ліцензії для форекс-брокерів. Згідно зі спеціальним Меморандумом і Статутом управління з фінансового регулювання Мальти MFSA, компанії, що претендують на отримання ліцензії на здійснення форекс-діяльності, повинні бути спеціально сформовані з метою надання відповідних послуг, а також мати повний пакет необхідної документації [8].

Європейські ліцензії отримати досить складно та дорого, але така ліцензія надає певний статус серед трейдерів, окрім того, з європейською ліцензією не буде проблем із відкриттям корпоративного рахунку для здійснення форекс-діяльності в європейських банках, що однозначно є значною перевагою.

Порівняльні характеристики вимог до отримання європейських ліцензій представлені в табл. 2.

Ліцензії Сполучених Штатів та Японії, як уже зазначалось раніше, відносяться до юрисдикцій першого рівня через складність їх отримання.

Національна ф'ючерсна асоціація NFA (National Futures Association) – галузева само-

Таблиця 2

Вимоги до отримання європейських ліцензій

	Великобританія (FCA)	Кіпр (CySEC)	Мальта (MFSA)	Болгарія
приблизна загальна вартість	70000 - 100000 GBP	35000 - 50000 EUR	30000 - 40000 EUR	25000 EUR
час отримання	6-15 місяців	4-8 місяців	6-9 місяців	10-15 місяців
статутний капітал	>125000 GBP	125000 - 730000 EUR	130000 - 700000 EUR	130000 - 700000 EUR
необхідність фізичного офісу	Так	Так	Так	Так
приблизна вартість утримання фізичного офісу	12000 - 20000 GBP	>10000 EUR	>10000 EUR	>10000 EUR
вимоги регулятора до звітності жорсткі / помірні / незначні	жорсткі	жорсткі	жорсткі	жорсткі

Джерело: складено авторами на основі [6–8]

Таблиця 3

Вимоги до отримання спеціалізованих ліцензій

	Австралія (ASIC)	Сполучені Штати Америки (NFA)	Японія (JapanFSC)	Росія (CRFIN)
Приблизна загальна вартість	35000 - 50000 USD	250000 - 500000 USD	250000 - 500000 USD	3 млн. рублів
Час отримання	6-15 місяців	1-2 роки	1-2 роки	2-4 місяці
Статутний капітал	1 млн. USD	>20 млн. USD	>20 млн. USD	100 млн. рублів.
Необхідність фізичного офісу	Так	Так	Так	Так
Приблизна вартість утримання фізичного офісу	>15000 USD	>100000 USD	>80000 USD	>1 млн. рублів.
вимоги регулятора до звітності жорсткі / помірні / незначні	жорсткі	жорсткі	жорсткі	жорсткі

Джерело: складено авторами на основі [9]

регульована організація ф'ючерсної індустрії США. Місія NFA полягає в наданні інноваційних регулятивних програм і послуг, забезпеченні цілісності сфери ф'ючерсів та захисту учасників ринку. Діяльністю NFA керує Комісія з торгівлі товарними ф'ючерсами (CFTC), що є державною установою, відповідальною за регулювання галузі ф'ючерсів у США [9].

Основними недоліками даної ліцензії є: високі щомісячні та щорічні членські внески, більше 125 тис. дол. на рік, велика за обсягом щоденна та щомісячна звітність, досить регулярні, без попереднього повідомлення, щомісячні перевірки дотримання всіх правил регулятором та значні суми штрафів за порушення правил регулятора (може перевищувати 600 тис. дол.).

Агентство фінансових послуг Японії FSA (Financial Services Agency of Japan) є основним органом фінансового регулювання Японії. FSA є урядовою організацією, яка підпорядковується Міністерству фінансів. Умови для отримання форекс-ліцензії FSA Японії майже такі ж, як і в NFA Сполучених Штатів. Вимоги до отримання спеціалізованих ліцензій представлені в табл. 3.

До найбільш популярних офшорних юрисдикцій із ліцензуванням форекс-діяльності відносяться: Беліз (IFSC), Британські Віргінські Острови (BVI FSC), Лабуан (FSA Labuan), Сейшельські острови (FSA Seychelles).

У багатьох країнах Forex-бізнес ліцензується за тією ж схемою, що й інші фінансові послуги. Однак Беліз представляє ліцензійне законодавство, орієнтоване виключно на Forex-бізнес. Міжнародна комісія Белізу з фінансових послуг IFSC (Belize International Financial Services Commission) відповідальна за регулювання та ліцензування діяльності форекс-брокерів [10].

Однією з найбільш популярних юрисдикцій серед форекс-брокерів є Британські Віргінські Острови BVI FSC (British Virgin Islands Financial Services Commission), де індустрія фінансових послуг знаходиться під контролем Комісії з фінансових послуг [11].

Зростаючою тенденцією серед форекс-брокерів є отримання ліцензії Агентства фінансових послуг Лабуан FSA (The Labuan Financial Services Authority). Ця ліцензія набула широкого попиту завдяки своїм яскраво вираженим перевагам (табл. 4).

Регулюванням форекс-діяльності Сейшельських Островів займається Агентство фінансових послуг FSA (The Seychelles Financial Service Authority) [12]. Хоча Сейшельські Острови ліцензують форекс-діяльність, але це ліцензування не є обов'язковим. Серед багатьох привілей, які пропонують Сейшельські Острови, є гнучкі закони стосовно компаній та відсутність податків на бізнес-доходи, дивіденди та банківські операції. Якщо брокерський бізнес планується повністю за межами острова без наявності операційного офісу на Сейшельських Островах, а тільки із зареєстрованою адресою, то технічно немає необхідності в отриманні ліцензії Сейшельських Островів.

До нерегульованих, найдешевших та найпростіших із точки зору звітності юрисдикцій, що не потребують ліцензування, відносяться Сент-Вінсент, Гренадіни та Маршаллові Острови.

Як указано на офіційному сайті регулятора Агентства фінансових послуг Сент-Вінсента та Гренадінів FSA (The Financial Services Authority), FSA не схвалює, не заперечує та не ліцензує діяльність форекс-трейдингу та брокерську діяльність. Те ж саме стосується і Маршаллових Островів, де чітко не встановлено, як саме регулюється форекс-діяльність. Одним із найбільших недоліків вибору цих юрисдикцій є подальші проблеми з відкриттям корпоративного рахунку на цей вид діяльності.

У ході дослідження виявилось, що більшість новостворених форекс-брокерів обирають найпростіший варіант – офшорні юрисдикції без ліцензування, їх кількість складає 35% від загальної кількості форекс-компаній (рис. 1). Це легко пояснюється наявністю мінімальних фінансових витрат та досить швидкою процедурою відкриття.

Таблиця 4

Вимоги до отримання офшорних ліцензій

	Беліз (IFSC)	Британські Віргінські Острови (BVI FSC)	Лабуан (Labuan FSA)	Сейшельські Острови (Seychelles FSA)
приблизна загальна вартість	18000-30000 USD	40000 USD	15000 - 20000 USD	13000 USD
час отримання	3-5 місяців	8-15 місяців	2-3 місяців	місяців
статутний капітал	>100000 USD	>100000 USD	>100000 USD	
необхідність фізичного офісу	Ні	Так	Так	Так
приблизна вартість утримання фізичного офісу	-	>3000 USD	>2000 USD	2000 - 7000 USD
вимоги регулятора до звітності жорсткі / помірні / незначні	незначні	помірні	помірні	незначні

Джерело: складено авторами на основі [10–12]

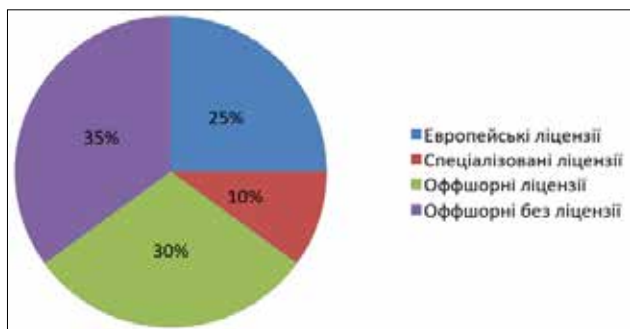

Рис. 1. Частка кожної із категорій у загальній кількості форекс-брокерів

Друге місце по популярності займають офшорні ліцензії – 30%. Фінансові витрати більш значимі, ніж в офшорних юрисдикціях без ліцензування, але все ж менші, ніж при отриманні європейської ліцензії. З боку трейдерів ці компанії виглядають більш значимо.

Останнім часом виросла кількість форекс-брокерів, що обирають європейські ліцензії – 25%. Це хороший показник, бо вже значна кількість компаній піклується про свій статус. Маючи європейську ліцензію, можна відкрити рахунок в європейському банку для спеціалізованої форекс-діяльності і не мати проблем із здійсненням платежів. Така ліцензія надає певного іміджу серед трейдерів та гарантії у вигляді компенсаційного фонду.

Останній невеликий процент займають спеціалізовані ліцензії – 10%. Це ліцензії Австралії (ASIC), Сполучених Штатів Америки (NFA), Японії (Japan FSC), Росії. Це вузькоспеціалізовані ліцензії, що дають можливість здійснювати діяльність тільки в рамках своєї країни, що зужує кількість трейдерів. Ліцензії не дуже популярні, отримати їх важко, та займає це багато часу.

Як вже наголошувалося раніше, форекс-ринку в Україні знаходиться поза регульованим полем – немає закону, який би регулював цей ринок, установлював стандарти і правила, захищав права клієнтів, що користуються послугами форекс-дилерів. Отже, ситуація неконтрольована, і цим користуються недобросовісні форекс-дилери, а страждають легковажні громадяни, які стають жертвами шахраїв і втрачають свої кошти.

Друга сторона необхідності врегулювання цього ринку полягає в тому, що останнім часом він набув небувалої популярності, отже, може приносити дохід державі у вигляді податків і від форекс-дилерів, і від користувачів їх послуг. Незважаючи на те що в Україні валютнообмінні операції дозволено вести тільки банківським установам, ця заборона не поширюється на компанії, зареєстровані в офшорних зонах. Послугами таких нерезидентних форекс-дилерів, що часто працюють без відповідних ліцензій, користуються клієнти з України, як наслідок, скорочується надходження коштів у вигляді податків до державного бюджету.

Третім фактором, що обумовлює актуальність започаткування законодавчого врегулювання форекс-ринку в Україні, є необхідність зближення законодавства України і законодавства Європейського Союзу, у тому числі у сфері фінансових послуг. У країнах ЄС правовим актом, що регулює діяльність у цій сфері є Директива про ринки фінансових інструментів, згідно з якою форекс-дилери прираховуються до інвестиційних компаній і повинні виконувати певні обов'язкові вимоги для здійснення законної діяльності.

Ця прогалина в законодавстві України може бути ліквідована прийняттям Закону України «Про діяльність форекс-дилерів в Україні» (проект № 3672-1, зареєстрований у ВР України в грудні 2015 р.) [1]. Усі перелічені передумови зробили ухвалення цього законопроекту нагальною необхідністю.

Законопроект передбачає одним із основних важелів державного впливу у форекс-сфері – обов'язкове отримання ліцензії. Регулятором форекс-ринку планується зробити Національний банк України, який і видаватиме ліцензії. Крім того, передбачається створення єдиного реєстру форекс-дилерів, який також вестиме НБУ.

Планується створення саморегульованих організацій форекс-дилерів (СРО), статус яким буде присвоюватися НБУ. Щоб стати СРО, необхідно об'єднувати більше 30% форекс-дилерів, внесених до єдиного реєстру. Кількість СРО не обмежується, проте форекс-дилер може бути членом тільки однієї СРО.

На території України вже діє юридична особа, яка хоча і не має статусу СРО, але частково виконує її функції. Це Асоціація «Український центр розвитку позабіржових фінансових інструментів і технологій», створена в 2013 р. На даний момент Асоціація об'єднує тільки чотирьох форекс-дилерів, які надають свої послуги на території України: ТОВ «Телетрейд Консалтинг», ТОВ «Робо Консалтинг», ТОВ «Міжнародна Академія Біржової Торгівлі», ТОВ «Айрон Еф Екс Глобал». Для гарантування виконання зобов'язань перед своїми клієнтами в Асоціації створений компенсаційний фонд, що складається із щомісячних внесків членів Асоціації.

Важливим моментом із боку податкового врегулювання стане те, що форекс-дилер платитиме податки за своїх клієнтів до бюджету за місцем своєї реєстрації в якості податкового агента. Впровадження цього положення дасть змогу збільшити надходження коштів до бюджету України.

Висновки. Незважаючи на те що національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, розглянувши проект Закону України «Про діяльність форекс-дилерів в Україні», відправила його на доопрацювання, прийняття цього закону назріло і обов'язково відбудеться в найближчий час, адже процес вже

запущено. Даний закон потрібен насамперед державі, щоб форекс-ринок в Україні запрацював у законодавчому полі, припинився відтік валюти з українського ринку, і, нарешті, цей бізнес почав забезпечувати надходження коштів до бюджету у вигляді податків. Прийняття Закону України «Про діяльність форекс-дилерів в Україні» обумовлено і міжнародними процесами, що відбуваються у світі, зокрема необхідністю зближення українського і європейського законодавства в межах підписаної Угоди про асоціацію з країнами ЄС. Даний закон буде мати позитивні наслідки і для форекс-дилерів, адже буде сприяти розширенню ринку форекс-послуг. Крім того, він буде нести велику користь і для користувачів форекс-послуг, тому що захистить їх права і кошти від недобросовісних форекс-дилерів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Проект Закону України «Про діяльність форекс-дилерів» від 29.12.2015 р. № 3672-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH2U01AA.html.
2. Bank for International Settlements [Electronic resource]. – Mode of access : WWW.URL:<http://www.bis.org/>.
3. Іванов Ю.А. FOREX : [навч. посіб.] / Ю.А. Іванов ; 2-е вид., випр. и доп. – К. : СмарТБук, 2010. – 288 с.
4. Уксусова И.Н. Тенденции развития валютного рынка FOREX в современных условиях / И.Н. Уксусова // Молодой ученый. – 2014. – № 19. – С. 377–379.
5. Markets in Financial Instruments Directive [Electronic resource]. – Mode of access : WWW.URL:mifidconnect.com.
6. Financial Conduct Authority [Electronic resource]. – Mode of access : WWW.URL:<http://www.fca.org.uk/>.
7. The Cyprus Securities and Exchange Commission [Electronic resource]. – Mode of access: WWW.URL:cysec.gov.cy.
8. The Malta Financial Services Authority [Electronic resource]. – Mode of access : WWW.URL:<http://mfsa.com.mt/>.
9. Choosing a Suitable Regulatory Jurisdiction for an FXBroker-Start-Up [Electronic resource]. – Mode of access : WWW.URL:<http://blog.advancedmarketsfx.com/which-regulatory-jurisdiction-to-choose-for-an-fx-broker-start-up>. - Lastaccess: 2016.
10. Belize International Financial Services Commission [Electronic resource]. – Mode of access: WWW.URL:<http://www.ifsc.gov.bz/>.
11. British Virgin Islands Financial Services Commission [Electronic resource]. – Mode of access: WWW.URL:bvifsc.vg.
12. The Seychelles Financial Service Authority [Electronic resource]. – Mode of access : WWW.URL: <http://www.fsaseychelles.sc/>.